

NORTH KIVU REFUGEE SITES

Site	De Goma		Population		
	Km	Dir	General	Polymal	Total
1. Aza Zangi	15	O			0
2. Bobandja	20	O			0
3. Keshera I	10	O			0
4. Keshera II	10	O	1,500	300	2,800
5. Kituku	12	O	3,000		3,000
6. Lac vert	12	O			0
7. Mungwa	17	O	13,000	1,000	14,000
8. Masha (V. V. Y. Y. Y.)	13	O		800	800
9. Aza Nord	23	N	100,000		100,000
10. Kanyaruchina	15	N	10,000		10,000
11. Katala	15	N	2,000	100	2,100
12. Kibumba	27	N	100,000		100,000
13. Muna	2	N	400,000		400,000
14. Nanga	7	N	10,000		10,000
15. Nangwi	55	N			0
16. Amani	0	N		500	500
17. Centre d'Accueil (Munono)	0	N			0
18. Chem Chem	0	N			0
19. Goma city	0	N			0
20. Kibumba	0	N			0
Total			813,500	1,700	815,200

Operatie Provide Care.

(uit het dagboek van Tjep Hoekstra)

Velen van ons hebben in het weekeinde van 23 op 24 juli het telefoontje ontvangen of hij/zij genegen was om in het kader van humanitaire hulpverlening uitgezonden te worden naar Rwanda/Zaire. Naast Jan van Vliet en mijn persoon hebben velen hierop positief gereageerd, alleen Jan en ik waren "uitverkoren". Voor mij was het in ieder geval toch een verrassing dat ik op 26 juli werd aangewezen, omdat er zoveel meer vrijwilligers zich hadden opgegeven. En dan beging er een vrij hectische periode. Er dienen injecties gehaald te worden, vakantieplannen en afspraken kunnen niet doorgaan en familie moet worden geïnformeerd. Ook werd ik nog even aangewezen om nog wat kennis op te doen m.b.t. het onderhoud van bepaalde medische apparatuur. Alles diende vlug te gebeuren, opdat al het aangewezen personeel op 1 augustus zich diende te melden op Vlb. Woensdrecht.

De reis van Jan en mij was gepland op maandagmorgen, maar toen bleek dat Jan gedurende de nacht van zondag op maandag al was vertrokken naar Zaire. Gelukkig kon ik een lift krijgen van de collega's van Crypto en kon mij zo tijdig melden op Woensdrecht. Hier zie ik dan ook m'n collega's. We gaan met een groep van 4 GU'ers naar Zaire. Er volgt een drukke dag. Iedereen wordt bij de KL in de kleren gestoken. We krijgen allemaal "bloemetjes" pakken en een volledige nieuwe uitrusting, in totaal 2 plunjebalen vol. Ik wordt er vervolgens samen met de SM. G.Hop op uit gestuurd om nog meer technische apparatuur van de KL te gaan bekijken omdat dergelijke apparatuur mee gaat naar Zaire. Het resultaat is dat wij pas dinsdagavond weer terug zijn. Dan krijgen we te horen dat ons vertrek is gesteld op donderdag 4 augustus.

Woensdag 3 augustus

Op woensdag wordt er een familiedag gehouden. Zo worden ook de familieleden geïnformeerd over onze aanstaande trip. Het was een gezellige en zeer informatieve dag. Rond 19.00 uur vertrekt de familie. Dit geeft ons de kans om onze laatste spullen in te pakken. Daar hebben we morgen geen tijd meer voor, want we moeten er om 07.00 uur al uit.

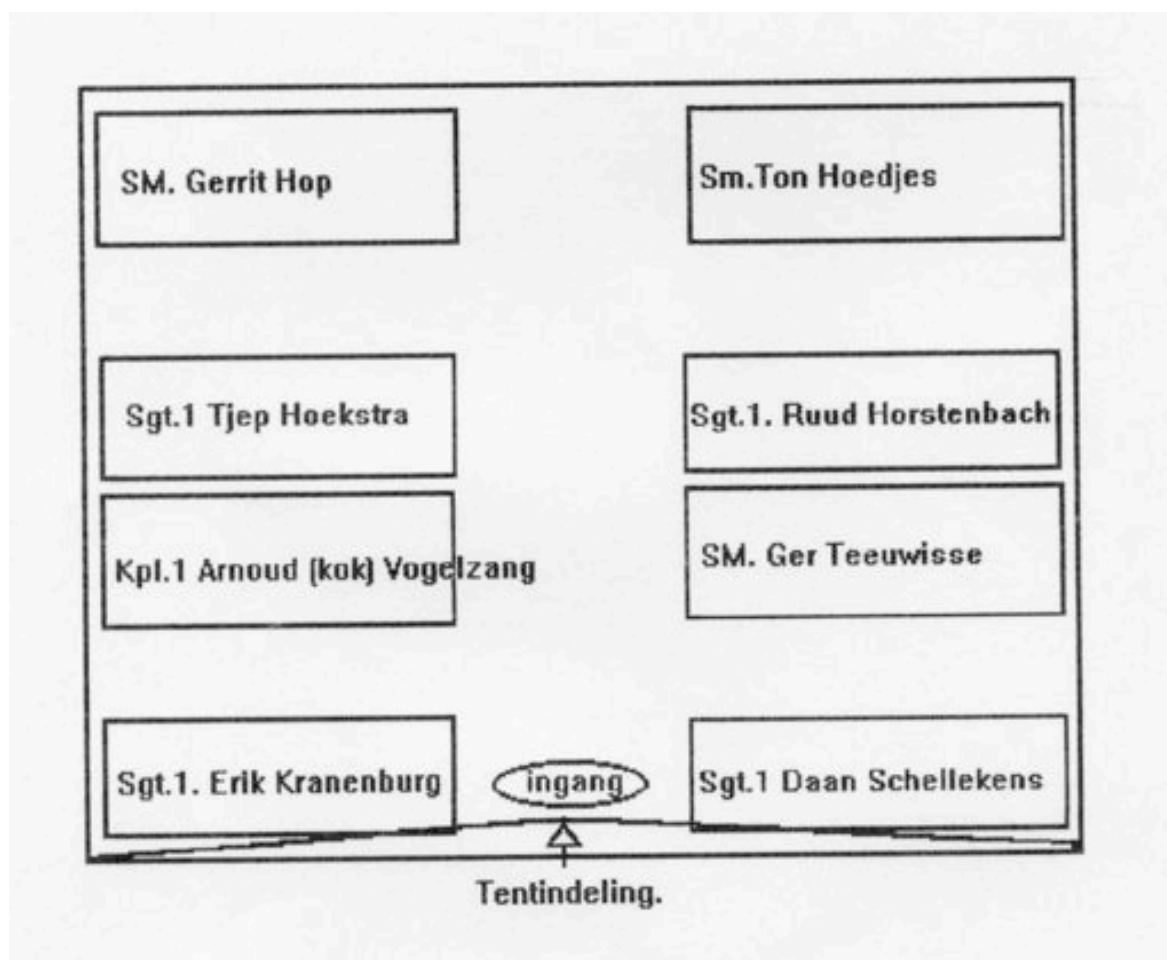
Donderdag 4 augustus

Donderdagmorgen is toch nog rustig. De ochtend wordt besteed met het in een vrachtauto laden van onze bagage. Maar om 13.00 uur vertrekken we naar Soesterberg. Hier krijgen we in het Casino al te horen dat ons vertrek is uitgesteld tot 23.00 uur. Nog een lange dag dus. Lt-Kol Gravemaker was ook aanwezig zodat ik toch nog iemand had om afscheid van te nemen. De familie was namelijk hier niet meer uitgenodigd. We hadden immers gisteren al afscheid genomen. Nadat we zelf hebben meegeholpen het vliegtuig, een Boeing 707, te beladen, vertrekken we om 23.20 uur. De eerste stopplaats zal, na een vluchtduur van 4 uur en 10 minuten, Cairo zijn. Hier moeten we tanken. Iedereen valt vervolgens na een warme hap in slaap of doezelt een beetje, want het was toch wel een lange dag.

Vrijdag 5 Augustus 1994

Tegen 03.10 uur worden we gewekt, omdat we gaan landen in Cairo. Het zal ongeveer een uur duren voor we weer weg gaan. We hebben echter pech. Er is een startmotor kapot zodat er eerst een reparatie plaats moet vinden voor we weer verder gaan. De klus is snel gefikst, en even voor 07.00 uur vertrekken we weer. Het is nu nog 4 uur en 20 minuten vliegen naar Goma, Zaïre, het doel van onze reis. Hier komen we om 11.30 uur aan. Wat een troep. Alles is stoffig en vies. Overal lopen mensen rond, zelfs op en rond de start/landingsbaan. We worden verwelkomd door de groep kwartiermakers/recce-team, waaronder Jan van Vliet. Met man en macht wordt vervolgens het vliegtuig uitgeladen. Daarna af naar het kamp. Hier worden met z'n allen de nodige tenten opgezet, terwijl de GU snel overal verlichting aansluit. Rond 18.00 uur is alles klaar. We kunnen vannacht met onze slaapzak onder de klamboe slapen. Het avondmaal is voor het eerst een blik Struik.

Zaterdag 6 Augustus 1994

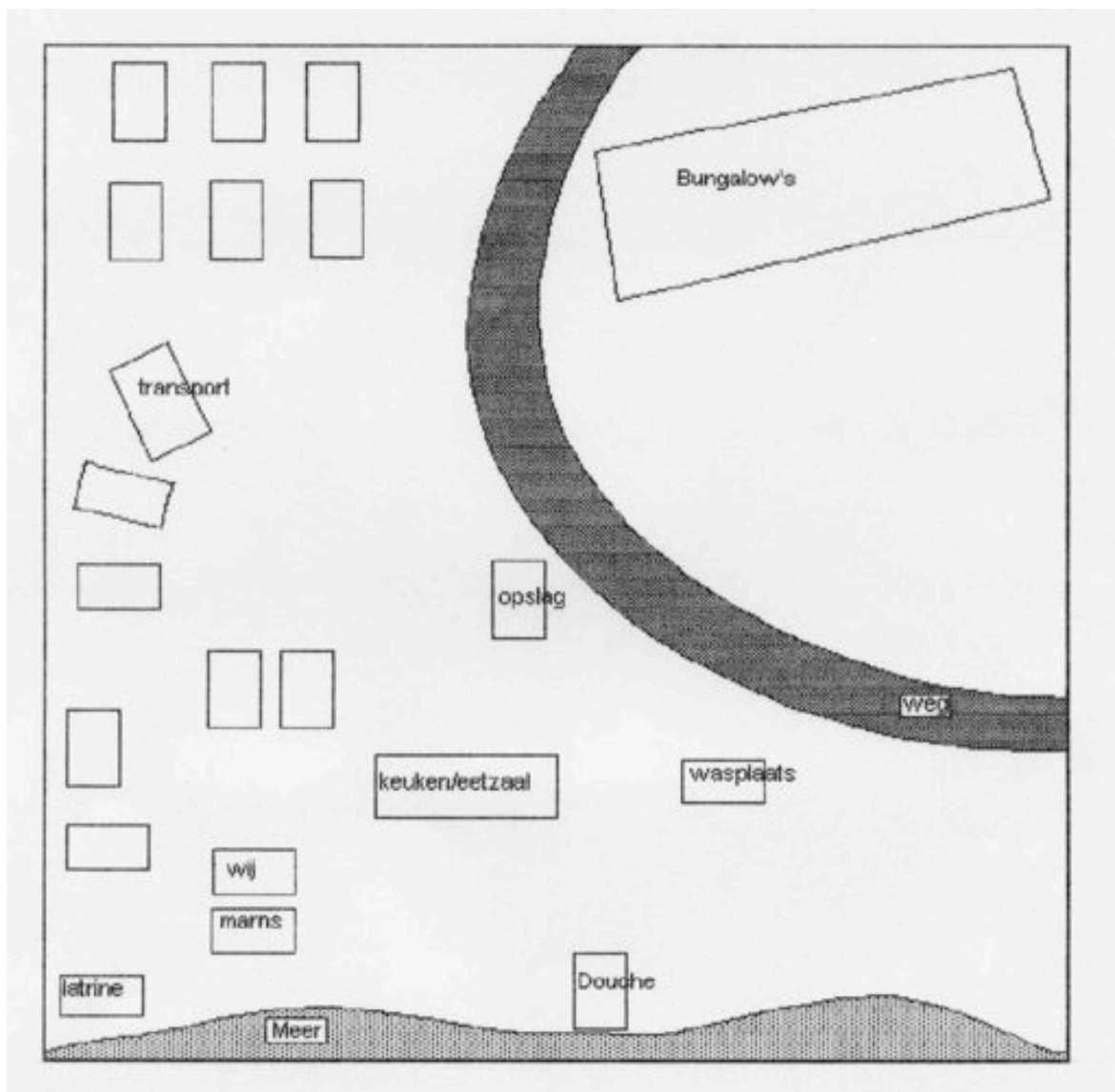
De volgende dag, zaterdag, begint ons leven als hulpverleners. Na het ontbijt, gevechtrantsoen, gaan we aan de slag. Het is vrij warm hier. Als er een windje staat wordt het echt lekker. Geen rekening houden met stof dan, want de hele wereld licht hier onder het vulkaanstof. Dit is ontzettend fijn stof wat overal en op alles tegen komt en wat bij het minste of geringste opwarrelt. Deze eerste dag wordt verder besteed aan het vervolmaken van ons kamp. Het kamp licht op het terrein van Hotel "Karibu ****". (Goed gezien, 4 sterren). We hebben uitzicht op het "Kivu" meer. Dit is een behoorlijke plas water, want we kunnen de overkant niet zien. Door parasieten in het water (tunnelwormen, die zich door de huid boren) is het ons afgeraden, en ook verboden, om te gaan zwemmen. Ook een bezoek aan de faciliteiten van het hotel en het nuttigen van alcoholhoudende drank is ons verboden. Verder wordt ons op het hart gedrukt om zo vaak mogelijk onze handen te wassen, om zo een besmetting met een of andere ziekte te voorkomen. De omgeving waarin we verblijven is een vulkanisch gebied. Vlak bij Goma, duidelijk zichtbaar voor iedereen in de omgeving bevindt zich de actieve vulkaan "Nyiragongo". Deze vulkaan vult zich langzaam maar zeker met lava en de verwachting is dat hij over niet te lange tijd over zal lopen. Allereerst worden de diesels gecontroleerd. Ook de branders van de keuken worden voor het eerst onder handen genomen, want die weigeren verdere dienst omdat ze hopeloos vervuild zijn. Vlak voor het eten hadden we vuil verbrand. Dit was niet goed uit gegaan, zodat tijdens het eten de vlammen ineens weer opschieten. Met man en macht snel aan het blussen. Het medisch personeel is ingedeeld volgens een rooster en begint aan zijn/haar taken. 's-Avonds valt plotseling een deel van de verlichting uit. Bij één van de tenten is er een stekker te veel losgetrokken. Het halve kamp zit plots zonder licht. Snel wordt dit hersteld en kan iedereen gaan slapen.

Zondag 7 Augustus 1994

De volgende morgen gaan we eerst de verlichting eens onder handen nemen. Dit houdt ons wel bezig. Rond de middag komt de opdracht binnen om morgen het cholerahospitaal van Artsen-zonder-Grenzen in Katale van verlichting te voorzien. We controleren onze noodstroomdiesels die op het terrein van Artsen-zonder-Grenzen geparkeerd staan, en zoeken zoveel mogelijk verlichtingsattributen bijeen en zetten alles klaar. Daarna lekker een douche (KOUDE !!!). Tijdens de maaltijd komt de opdracht binnen om ook op een opslagterrein van Artsen-zonder-Grenzen in Goma een diesel te plaatsen. Daarbij moest meteen nog wat verlichting aangebracht worden. Geen probleem.

Redactioneel

De kampcourant is een uitgave van de kampleiding waarin mededelingen worden gedaan voor wat betreft de dagelijkse gang van zaken. Ook is er plaats voor kopie van uw wanneer u de behoefte heeft een stukje te schrijven. De kampcourant zal zoveel mogelijk dagelijks verschijnen.

Douchen

Het is enigen van u waarschijnlijk al opgevallen dat wanneer u met te veel mensen na elkaar de douche gebruikt dat het water in de tent van uw collega stroomt. U moet dit in de gaten houden dat dat niet meer gebeurt. De douche capaciteit wordt waarschijnlijk dinsdag opgevoerd als wij voldoende materiaal vanuit Nederland krijgen. De snelheid waarmee alles wordt opgeset wordt bepaald door hoeveel medewerking wij van u krijgen.....

Ziekenrapport

Mensen kunnen zich voor ziekenrapport melden bij de Sglt Hovens. Kleine verwondingen kunnen door hemzelf behandeld worden. Mensen die daadwerkelijk een Arts zien moeten krijgen later een tijd te horen. Het ziekenrapport is in appartement 69. Het wordt gehouden door de dienstdoende arts.

Gevonden voorwerpen

Bij de CSM zijn al enkele gevonden voorwerpen ingeleverd enkele daarvan konden weer aan hun rechtmatige eigenaar terug gegeven worden. Heeft u gevonden voorwerpen lever deze dan in bij de Lt Lammers of bij de Sglt Hovens. Hierbij wordt ook gewezen op het feit dat het vaak over vermiste PGU gaat let op uw spullen!!!! Vermist wordt nog de Binnenbuiten helm van de Sglt van Doorn zijn naam staat erin.

Strooievoorziening

Het is niet de bedoeling dat u zelf iets aan de bekabeling gaat veranderen. U mag uiteraard de stekker van de lampen eruit halen maar als u nog een andere stekker ziet zitten mag u deze niet verwijderen.

Toiletten

De toiletten worden dagelijks schoon gemaakt dit gebeurt in de ochtend. U kunt hiervoor zelf aangewezen worden. U gebruikt allen het toilet houdt dit zo schoon mogelijk. Ook hebben vandaag ondervonden dat mensen dingen in het toilet gooien die daar niet thuis horen. Als u dit doet krijgen we de toiletten niet schoon en de volgende keer dat u naar het toilet wil heeft u een probleem. Er wordt op gewezen dat voor u uw behoefte gaat doen met het toilet openen en na dat u uw behoefte

gedaan heeft door te spoelen, controleren of alles is weggespoeld en dan de 'schuif' weer te sluiten. Het spreekt voor zich dat wanneer spoelen niet helpt u met een stok of dergelijke een handje moet helpen.

Persoonlijke verzorging

Van de arts kregen wij te horen dat mensen niet goed eten. Het is de bedoeling dat u het eten dat u verstrekt krijgt ook nuttigt. Met name is het opgevallen dat weinigen van u ontbijten. Dit is de belangrijkste maaltijd van de dag. Ook zult hartige dingen moeten eten om het zout gehalte op peil te houden. Zout bindt water in het lichaam. Zo krijgt u minder snel last van dehydratie (uitdrogings) verschijnselen.

Afval

Afval dient in een plastic zak die bij de tent staat worden gedaan die dagelijks door de locals worden geleegd. Geen open blikken en dergelijke bewaren. Als u het eten niet opkrijgt gooit u het restant weg.

Maandag 8 Augustus 1994

De volgende morgen worden we door Jan van Vliet met z'n drieën naar Katale gebracht. Dit is in de regio het grootste en ergste vluchtelingenkamp. Artsen-zonder-Grenzen hebben hier een Cholerahospitaal ingericht. Dit hospitaal moeten wij van verlichting voorzien. Het kamp licht ongeveer 40 kilometer ten noorden van Goma. De rit duurt ongeveer 2 uur. Onder weg veel ellende, zoals doden die langs de weg liggen, ingepakt of niet. Dat inpakken is de gewoonte hier. Als iemand komt te overlijden, wordt het lichaam eerst gewassen door familie of vrienden van de overledene, en vervolgens wordt het lichaam in een kleed of in zijn of haar slaapmat gewikkeld. Hierna vindt de begrafenis plaats. Nu wordt het lichaam in de kampen langs de weg gelegd. Op regelmatige tijden, vooral 's-morgens vroeg, worden de lichamen opgehaald en afgevoerd naar de stadsbegraafplaats van Goma. Het is dus heel normaal om die "pakjes" langs de weg te zien. Ook zagen we nog een doodgereden kind op de weg liggen. Na eerst een diesel bij het hoofdkwartier van Artsen-zonder-Grenzen afgeleverd te hebben, gaan we tegen 12.00 uur verder naar het cholerahospitaal van het vluchtelingenkamp. De aanblik van de ellende in dit hospitaal is bijna niet te beschrijven. Al de tenten vol met zieke en/of stervende mensen. Vooral de stank die er heerst is erg. Als je ergens bij moet in de tenten, moet je armen, benen of zelfs de patiënten aan de kant leggen, want door ziekte zijn alle patiënten geheel apathisch. Uit zichzelf gaan ze niet aan de kant. Ook de omgeving is erg deprimerend. Kale lavarots, zwart/grijs en er groeit hier absoluut niets. Maar we zien kans om ons werk uit te voeren. We voorzien 11 tenten van verlichting en sluiten het geheel aan op generatoren die door Artsen-zonder-Grenzen zijn geleverd. Daarna snel weer terug naar ons eigen kamp. We zijn vlak voor het donker weer binnen. Snel nog even douchen (de stank proberen weg te spoelen) en dan eten. (Weer blik). 's-Avonds hebben we eerst een gesprek met Kol-Arts Jansen en onze dominee. Zij willen weten wat onze eerste indrukken van de kampen zijn en hoe we ons voelen na de zaken die we onderweg gezien hebben, Zelf had ik alleen moeite met de "kleine pakjes", de overleden kinderen dus. Maar ja, je kunt niet iedereen helpen, dus noodgedwongen oogkleppen voor en doorgaan met het werk. Rond 22.00 uur gaan we naar bed.

Wat opvalt is dat het overdag overal rustig is, terwijl je nagenoeg iedere nacht schoten hoort. Overdag waren een paar dames ondanks het verbod toch gaan zwemmen. Dit geeft genoeg discussiestof in het kamp. Tijdens het avondeten, met uitzicht over het meer, zagen we op de plaats waar de dames gezwommen hebben plotseling iets drijven. Het bleek daadwerkelijk een dode te zijn. Later wilden we dit met nachtzichtapparatuur nog eens bekijken, maar er was niets meer te vinden. Zeker weggezwommen.

Geneeskundig

Gebleden is dat veel mensen al last beginnen te krijgen van zonnebrand. Het advies van de arts is dat u het beste tussen 11 en 15 uur niet in de zon gaat zitten. Bij het materiaal dat morgen zal arriveren zit zonnebrandolie.

Toiletten

Dit is de continuïteit van de toiletten. Vaak wordt de CSM gevraagd moet ik bij u melden als de toiletten vol zijn? Dit hoeft niet. Wanneer een toilet vol is kunt u hem gewoon zelf legen. Wanneer uw behoefte een dusdanige viscositeit heeft dat het op de gebruikelijke manier niet weg te spoelen is probeer het dan in ieder geval met een stuk of een stuk WC-papier dit probleem op te lossen. Maar maak er a.u.b. niet een ander z'n probleem van. Gebruikt u het laatste WC-papier gooi dan het kartonnetje in de plastic zak en haal een nieuwe rol. Dat staat wel zo netjes. Want ook u komt aan de beurt om het toilet te reinigen.

Hygiëne

Bij een grote concentratie van mensen op een relatief klein gebied is het belangrijk op de hygiëne te letten. Ruim uw rommel achter uw op. Laat geen schillen op de grond liggen maar

gooi deze in de daarvoor bestemde plastic zak.

Materialen

Het is niet de bedoeling dat u zelf uit de opslag dingen gaat wegnemen. U moet bij de Kamp-C of de CSM dit vragen. Dit is voor een beter beheer van de beperkt beschikbare middelen.

Brievenbus

Bij de witte tent is een brievenbus opgesteld hier kunt u uw brieven in deponeren. Wanneer de eerste brieven verzonden worden is nog niet bekend. Mededelingen hierover volgen op een later tijdstip.

Drinkwater

Bij de inventarisatie is gebleden dat wij nog beperkt drinkwater in flessen en pakken beschikbaar hebben. Daarom vragen wij u hier met verstand mee om te gaan. Als de gehele voorraad gebruikt is gaan wij met door de Amerikanen gezuiverd water verder.

Wasplaats

Achter de keuken is een wasplaats gereed gesteld. In de buurt staat ook een waterwagen waar u water kunt pakken in uw opvouwbare waskom. Dan gaat u hiermee naar de wasplaats (houten rek) en daar kunt u uw zelf (of uw bud) comfortabel wassen. Voor dames zijn voornamelijk geen separate voorzieningen getroffen.

Douche

Zoals u misschien is opgevallen is de oude douche verwijderd. Echter een nieuwe i persoons douche is herrezen in de buurt van de wasplaats. Het verzoek is zonder schoenen de douche te betreden.

Wasregeling

De wasregeling gaat veranderen. Het is de bedoeling dat u vanaf vandaag sokken, ondergoed, handdoeken en dergelijke zelf gaat wassen. Pakken kunnen zoals gewoonlijk door de locals gewassen worden.

Netheid

Ook in de tent moet orde en netheid heersen. De kampleiding zal hierop toezien.

Inzet

Alle genezerikken zijn ingezet geweest op diverse lokaties en voor diverse geneeskundige doeleinden. De transportgroep heeft ongeveer 25 transporten gedaan. Hun inspanningen worden echter zeer verhoogd wanneer de watertransport wagens aankomen. Zij gaan dan 18 uur per dag water rijden.

Basisedagindeling

0700 Reveille aan sluitend ontbijt
0800 Aanvang werkzaamheden.
1000 Koffie
1200 Lunch
1500 Thee
1700 Diensthooftent meeting

KAMPCOURANT

8 augustus 1994

Uitgave van het hulpdetachement te Goma Zaire

1730 Aanvang warme
maaltijd
1915 Stafvergadering
2200 Algehele rust.

Klussen

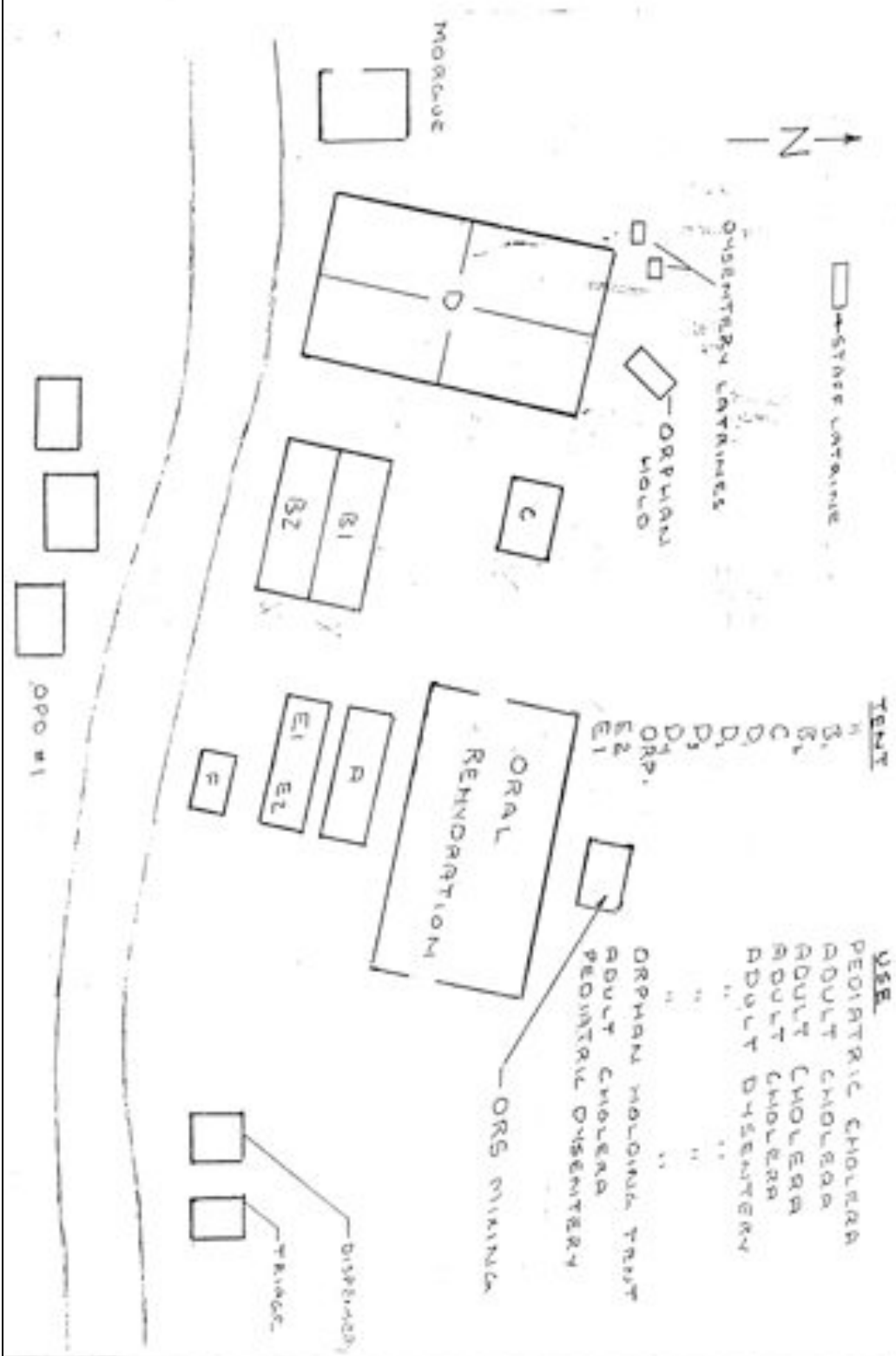
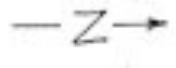
Het kan vaker voorkomen dat de CSM u vraagt om een klus te doen. Hij doet dit niet om u te pesten maar omdat deze klus gedaan moet worden. Dus verwijs hem niet naar iemand anders omdat er nog zoveel anderen zijn maar doe gewoon wat er gevraagd wordt.

Spreuk van de Dag

Zonder Bud bereik je geen .....

MSE KATALE CTC

Dinsdag 9 Augustus 1994

Op dinsdag konden we onze spullen een beetje schoon maken. Ook moesten we weer met de branders van de keuken bezig. Er is nu tyfus uitgebroken in de kampen. Daarom worden er nu schuifelbakken bij de ingang van ons kamp geplaatst. Iedereen die uit de kampen komt moet hier nu doorheen en ook z'n handen wassen. Dat dit nodig is blijkt wel. Er zijn van de hulporganisaties al diverse mensen ziek geworden. Na het eten, tegen 20.00 uur wordt er een videofilm gedraaid. Geeft wat afleiding (als je er van houdt). De satellietontvanger die meegenomen is werkt niet. Wel raar, neem je een ASTRA-ontvanger en schotel mee en dan kun je midden in Afrika de satelliet niet eens ontvangen.

Verjaardagen

Gisteren was de verjaardag van de Sgt1 van de Berg. Wel wat laat maar namens de kaspleiding Van Harte Gefeliciteerd.

Wassen

Met nadruk willen wij er nog eens op wijzen dat alle washandelingen (wassen, scheren, de was doen) moet gebeuren met water uit de waterwagens. Vol trots hebben wij gisteren gemeld dat er gedouchd kon worden. Vanmorgen had iemand weer de slang van de kraan afgesneden. Niemand mag die slang nog van de kraan afhalen. Meent iemand dit toch te moeten doen worden er opvoedkundige maatregelen getroffen.

Tyfus

Door het toch steeds meer optreden van tyfus gevallen in de kampen heeft de kaspleiding gemeend hiervoor maatregelen te nemen. Aan het begin van het kamp wordt een chloor shuffle bak gemaakt met faciliteit voor handen te wassen. U moet voor dat het kamp betreedt door de shuffle bak en uw handen wassen.

Hygiëne

Het spreekt voor zich dat u voor en na het toilet uw handen moet wassen. Tevens willen wij u er op wijzen dat in het kamp steeds meer ongewenste beestjes komen. Met name wespen komen in steeds

grotere getale voor. Dit is te voorkomen door al uw afval in een plastic zak te doen en deze af te sluiten. Met name zotte dingen en ook fruit schillen trekken wespen aan. Wilt u rustig ergens kunnen blijven ruim dan uw rommel op.

Film

Iedere avond om 2000 uur wordt bij de Keuken wagen een (video)film vertoond.

Wasregeling

De wasregeling heeft weer enige bijsturing. Gezien de capaciteit van de locals gaan wij als volgt te werk. Morgen mogen tent 1 en 2 was inleveren. Witte was mag echter onbeperkt ingeleverd worden. Dit i.v.m. de omstandigheden waarin deze pakken worden gebruikt.

Spelletjes

In onze uitrusting zijn ook een aantal spelletjes opgenomen. Deze kunnen bij de Sidi de Haye geleend worden.

TV

Zoals u misschien ervaren heeft is het niet gelukt om met de schotel de astra satelliet te ontvangen. Alle uitzendingen betreffende ons detachement zijn in Nederland opgenomen. Wij proberen een copy van deze band hiernaar toe te krijgen.

Lariam

Voor een aantal mensen is het vandaag en mor-

gen weer tijd om hun Lariam in te nemen. Vergeet dit niet. In de kampen komt erg veel Malaria voor.

Uitrusting

In tegenstelling tot eerdere berichten komt de uitrusting niet vandaag maar morgen. Dit in verband met verandering van het vluchtschema.

Veldpost

Sinds onze aankomst in Zaïre is er veelvuldig gevraagd naar de postverbinding tussen Nederland en Zaïre. Hoewel niets zeker is, kan ik jullie het volgende mededelen. Vanuit Nederland zijn er twee postzakken meegegeven aan de extra vlucht vanuit Soesterberg. Morgen of overmorgen kunt u dus post verwachten. Via de internationale PTT zijn er afspraken gemaakt waardoor er mogelijk 3X per week post aankomt vanuit Nederland. De eerste postzendingen zullen proefzendingen zijn. Zodra het een en ander blijkt te werken zal ik dit jullie mededelen, en kan ik tot structurele postverzending overgaan! Een tip nummer jullie brieven, zodat het thuisfront weet of er brieven vermist worden. Jullie Postduif.

Woensdag 10 Augustus 1994

Op woensdag wordt er een Antonov uit Nederland verwacht. Dat dit een vreemde wereld is horen we 's-morgensvroeg van onze collega's die in het Israëlisch veldhospitaal werken. Daar werd een man binnen gebracht die was neergeschoten door een Zaïrese militair omdat hij zijn jas niet wilde afgeven. Hoe is het mogelijk. In ieder geval komt het beloofde vliegtuig met voorraden nog niet aan. Tegen het eind van de middag gaan we met een generator en verlichtingsapparatuur naar het vliegveld. Het is de bedoeling dat we de opslaglokatie gaan verlichten, omdat die niet in een gebouw is en er verder geen verlichting aanwezig is. Deze avond hebben we een prachtig gezicht op de Nyiragongo. Hij heeft deze avond een prachtig rode gloed rond z'n top. Tegen 21.00 uur komt eindelijk het vliegtuig binnen en kan er begonnen worden met uitladen. Het wordt een late nacht.

Toiletten

Zoals u misschien al gemerkt heeft, worden de toiletten door locals schoon gemaakt. Dit haalt de werkdruk weg van veelal dezelfde mensen die overdag in het kamp zijn. Wilt voortaan de papieren handdoekjes in de daarvoor bestemde doos gooien. Zodat er zowat mogelijk zwerfvuil ontstaat.

Hygiëne

Met klem willen wij er nog eens op wijzen dat u er op moet letten dat er geen etenresten blijven liggen. Het afval moet in een zak en niet in een doos bewaard worden. Deze zak moet u dicht doen wanneer u er iets ingeworpen heeft. Laat geen dergentsoen doosjes zwerfen.

Keuken

Alles wat u nodig heeft voor het ontbijt of de lunch op het kamp kunt u uit de kist bij de keuken halen u hoeft dan geen compleet pakket te nemen. De Kpll Schmidts vraagt u uw rommel op te ruimen wanneer u van zijn gastvrijheid gebruik heeft gemaakt. Herhaaldelijk moet hij uw lege blikken en dergelijke achter uw ..... opruimen.

Was

Wegens de beperkte capaciteit was het gisteren niet mogelijk was in te leveren. De gestreken was

kunt ophalen bij de ops-tent. Was inleveren doet u bij de locals zelf.

Veldpost

De brievenbus van de veldpost staat nu bij tent 10. De tent van de enige echte postduif van het hulpdetachement.

Terugreis

Een aantal mensen van het verkenningssteam zijn vandaag terug gevlogen naar ergens in Europa. Wij wensen hun een goede vlucht en een prettige thuiskomst.

Aankomst

Met deze vlucht kwamen ook een aantal passagiers zij kosen het movement control team versterken.

Inzet

De geneeskundige werkzaamheden zijn vandaag gewoon doorgedaan. De rest van het personeel was terbeschikking voor het ontladen van de antonov die vandaag zou arriveren. Echter kwam deze eerst om 1730 uur waardoor de hele dag anders verliep dan gepland. De mariniers zullen ter bewaking van de spullen achterblijven op het vliegveld. Zij zullen zo snel mogelijk weer onze gelederen versterken. De chauffeurs zullen vandaag een hele klus hebben de ± 245 pallets te vervoeren naar het US-compound om daar te worden gesorteerd en tijdelijk te

worden opgeslagen. Ook hebben zij vandaag de gewoonlijk ritjes gemaakt. De koks hebben vandaag weer een voortreffelijke maaltijd geserveerd. Als we de Kpll Schmidts en Struick niet hadden.....

Avondsmaaltijd

Voor zij die vanavond terugkomen is er soep bij de keuken.

Voor de tent gezeten, met uitzicht op het meer, aan lekker zonnetje en de zekere leut, zou je kunnen denken dat het een weekend-break tijdens een oefening is. Je hoeft echter het basiskamp maar te verlaten en je wordt geconfronteerd met de harde realiteit van het vluchtelingenprobleem.

Langs de wegen -een smalle doorgaande weg langs Goma- zie dagelijks duizenden vluchtelingen lopen; s'morgens naar het westen en 's avonds weer naar het oosten. De overladen botjes ingeruild in doeken of matjes. Kint om verzameld te worden; een beeld dat nu niet meer dan natuurlijk schijnt te zijn, en je staat verbaast hoe snel dingen gewoon worden. In de kampen op het eerste gezicht chaos. Zo ver je kunt kijken tentjes, gefabriceerd van doeken, plastic of mensen met helemaal geen beschutting. Na de eerste indruk zie je enige discipline en structuur. Als de vluchtelingen erop moeten wachten, bijvoorbeeld voor de water- of voedseldistributie gaat het geregeld en rustig, alhoewel het soms met harde hand afgedwongen wordt.

Sinds de aankomst van het personeel is er al veel werk verset. Het medische detachement werd al snel ingezet op drie verschillende locaties, ook al komt ons materieel pas vandaag binnen. Er wordt passievol gereden om goederen van het vliegveld op bestemming te brengen en zodra de waterwegen arriveren, kan er structureel worden bijgedragen aan de waterdistributie. De "hoospikken" zijn werkzaam in het kamp Katale, op 45 km ten noorden van Goma, op het kamp Mugunga, 4 km ten westen en bij het Israëliësch veldhospitaal in Goma. Er zijn veel zieken; de cholera schijnt al te nemen, dysenterie neemt toe, een fors aantal luchtweginfecties en kam op meningitis, mazelen en wellicht typhus. Het aantal sterfgevallen is afgenomen van 50 per 10.000 per dag tot 10 per 100.000, het streven is 5 per 100.000.

Al het personeel wordt geconfronteerd met de ellende, de een is meer geschokt dan de ander en een ieder verwerkt op zijn eigen manier. Het sterven van baby's, kinderen en volwassenen, de stank van diarree, de geur van houtvuurtjes, de gelaten uitdrukking van de vluchtelingen, het bedelen van kinderen om biscuits, de stof die overal op en in komt, de prechtige natuur en het ritme van het leven hier zijn zo maar wat indrukken die elkaar in snel tempo afwisselen en hun effect hebben.

Er moet nog veel werk worden verset, de vermoeidheid begint al toe te slaan. Gelukkig blijft de onderlinge sfeer goed en gelukkig hebben we het basiskamp waar we even afetand kunnen nesen van waarvoor we hier zitten.

Tot een volgend bericht,

al het personeel van de 13 Mechbrig.

J. de Graaf
Majoor-arts

GEVECHTSRANTSOEN (ontbijt + lunch)

(24 hour combat ration: breakfast + lunch)

(ration de combat de 24 heures: petit-déjeuner + déjeuner)

0111

Inhoud**Laminatiezakje**

4 zakjes suiker
 1 pakje kauwgom
 1 doosje lucifers
 1 zakje bouillonkorrels
 1 zakje zout
 2 pakjes instant soep
 1 rol snoep, vruchtenaroma
 1 rol dexro-tabellen, gevitamineerd

2 pakjes biscuits
 4 pakjes vleeswaren
 2 zakjes jam
 2 zakjes koffie
 2 zakjes coffeewhitener
 2 zakjes instant thee
 2 zakjes cacao-drankpoeder, instant
 1 zakje citroen-zakdoekjes
 1 zakje limonadepoeder, citroen
 1 reep chocolade

Contents**Laminar Sachet**

4 sachets of sugar
 1 packet of chewing gum
 1 box of matches
 1 sachet of instant beef tea
 1 sachet of salt
 2 sachets of instant soup
 1 roll of candy, fruit flavoured
 1 roll dexrose-tablets, vitaminised

2 packets of biscuits
 4 cups of meat, smoked
 2 cups of jam
 2 sachets of instant coffee
 2 sachets of cream substitute
 2 sachets of instant tea
 2 sachets of cocoa beverage-powder
 1 packet of paper tissues
 1 sachet of lemon flavoured beverage-powder
 1 chocolate bar

Contenu**Sachet Lamine**

4 sachets de sucre
 1 paquet de chewing gum
 1 boîte d'allumettes
 1 sachet de bouillon en granules
 1 sachet de sel
 2 poquets de soupe instantanée
 1 rouleau de bonbons aux fruits
 1 rouleau de dexro-vitamine

2 poquets de biscuits
 4 portions de charcuterie
 2 portions de confiture
 2 sachets de café
 2 sachets de blancheur pour café
 2 sachets de thé
 2 sachets de chocolat en poudre
 1 sac de mouchoirs en papier
 1 sachet de limonade en poudre au citron
 1 tablette de chocolat

Gebruiksaanwijzing:**Bouillonpoeder:**

Inhoud oplossen in een halfgevulde drinkbeker (ca. 250 ml kokend water)

Instant soep:

Inhoud van het zakje in een beker doen
 0,2 liter kokend water toevoegen en even goed roeren

Koffie:

Inhoud oplossen in kokend water
 coffee whitener en suiker toevoegen

Thee:

Inhoud oplossen in kokend water

Limonadepoeder, citroen:

Inhoud oplossen in 1/2 drinkbeker (= 250 ml) koud water

Chocoladedrank:

Inhoud oplossen in kokend water

Direction for use:**Instant beef tea:**

dissolve contents in 1/2 litre hot water

Instant soup:

add 0.2 litre hot water to the contents and stir

Instant coffee:

dissolve contents in hot water and add cream substitute and sugar

Tea:

dissolve contents in hot water

Powdered lemonade:

dissolve contents in 1/2 goblet (= 250 ml) cold water

Cocoa beverage-powder:

dissolve contents in hot water

Mode d'emploi:**Bouillon en granules:**

dissoudre le contenu du sachet dans un gobelet d'eau du biberon (ca. 1/2 litre)

Soupe instantanée:

verser le contenu du sachet dans un gobelet, ajouter 0,2 litre d'eau bouillante et bien remuer

Café:

dissoudre le contenu du sachet dans de l'eau bouillante puis ajouter le blancheur pour café et le sucre

Thé:

dissoudre le contenu du sachet dans d'eau bouillante

Limonade en poudre au citron:

dissoudre la poudre dans 1/2 goblet (= 250 ml) d'eau froide

Chocolat en poudre:

dissoudre le contenu du sachet dans d'eau bouillante

Donderdag 11 Augustus 1994

Donderdagmorgen gaan we op weg naar het vliegveld om alle GU en MT goederen uit te sorteren zodat deze zo snel mogelijk naar ons kamp kunnen worden gebracht. Nu blijkt dat onze chauffeurs niet stil hebben gezeten. Het meeste is al onder weg zodat we besluiten terug te keren. Jammer, dit gaat even niet door. De weg naar Goma is door Franse militairen afgezet, omdat er verderop langs de weg en in Goma rellen zijn uitgebroken. De oorzaak is waarschijnlijk een Zaïrese militair die twee burgers heeft neergeschoten. En nu wordt er met stenen naar passerende voertuigen gegooid. Dus dan maar geen risico's nemen en wachten. Tegen het middaguur zijn we terug in ons kamp. Na de lunch (gevechtsrantsoen) gaan we de zaken controleren. De beloofde KL-doucheinstallatie is maar gedeeltelijk aangekomen. Alleen een pomp, een lading reservedelen en de tenten zijn aangekomen. We kunnen toch een douche bouwen, want er zijn ook 8 Gardena-douches met 2 bijbehorende pompen aangekomen. We krijgen de zaak niet af. de rest moet morgen gebeuren. 's- Avonds moeten we het slot van bungalow 69 repareren. De GU is overal voor te porren. Deze bungalow is gehuurd als "sprekkamer" voor de artsen zodat deze zich daar met een patiënt kunnen terugtrekken om enige privacy te hebben. Daarna is het al vrij vroeg (21.00 uur) plat.

KAMPCOURANT

11 augustus 1994

Uitgave van het hulpdetachement te Goma Zaïre

Hygiëne

Meermaals is geconstateerd dat na herhaaldelijk waarschuwen mensen toch vuil laten slingeren. Wij willen u er **nogmaals** op wijzen dat u uw rommel moet opruimen. U bent hier vrijwillig gekomen, maar u inzet is niet vrijblijvend. De u opgedragen hygiënische maatregelen moet u opvolgen.

Toilet

Ondanks dat een local het toilet schoonmaakt kan het voorkomen dat u een watercan leegmaakt met het handen wassen. U **moet** dan weer een volle watercan ophangen. Doet u dit niet is dit onverantwoord sociaal gedrag.

Wasregeling

Achter de keukenwagen nabij de waterwagens staan twee boxpallets. In een gaat de vuile was uit de andere kunt u uw schone was uithalen.

Mess

Aan de keukentent is nog een tent aangebouwd die als messent gebruikt kan worden. Hierin staat de TV opgesteld en zullen ook tafels en stoelen worden gezet. Laat deze spullen daar staan en sleep deze niet weer na u tent. Het materiaal is niet uw prive bezit.

Douche

We hebben goede hoop de douche morgen ge-

reed te stellen. Alle spullen zijn gevonden en wanneer de tenten er zijn en op gezet kan er worden begonnen met de inrichting van de douche. Hoe gaat het functioneren? Met gewone gardena tuin-spullen zullen acht douches worden gecreëerd. Met twee pompen wordt water uit twee 900 ltr waterwagens gepompt. U zult begrijpen dat wij hiervoor een strakke douche regeling moeten verzinnen. Hiervoor vragen wij uw begrip.

Lessen

In de komende tijd zullen ook steeds vaker instructies worden gegeven aan kleine groepen. De leerstof zal bestaan uit; GPS Global Positioning System (sateliet navigatie), verbindingen en wapeninstructie met name de glock, het nieuwe pistool van de krijgsmacht.

Regen

Zoals u misschien gemerkt heeft, heeft het geregend. U zult voor de komende tijd maatregelen moeten treffen Dit houdt in zoveel mogelijk van de grond. Wanneer u weggaat is het verstandig al uw bagage op het veldbed te leggen. Als het dan regent hoeft u zich geen zorgen om uw spullen te maken. Ook is het zaak in ieder geval de ramen op de windzijde omlaag te doen. We hopen alle tenten van een grondzeil te kunnen voorzien.

Vlaggen

In het centrum van het kamp is een vlaggemast opgericht. Hieraan wappert de nationale driekleur en diverse onderdeelsvlaggen. Het is verboden nog verdere onderdeelsvlaggen op te hangen.

Beesten in het wild

Van onze verslaggever
Kpl Schuurmans

Ook hier in ons basiskamp komen rare en enge dieren voor zoals jullie al wisten. Vandaag de Mamba. De Mamba is een slang met een smalle kop en een dun lijf. Ze zijn er in het groen en grijs/zwart. Ze zijn gek op bomen waar ze zich meestal ook bevinden. De lengte is 1,5 tot 2 meter. Bij een beet moet er zo snel mogelijk een tegengif zijn. Anders is een beet fataal. Kijk dus goed uit waar je loopt en draag hoge schoenen. Morgen meer over beesten in ons kamp en wat te doen.

Laarzen

Het strekt tot aanbeveling uw laarzen dagelijks met schoensmeer te poetsen. Door het veelvuldig door chloorbaden lopen krijgt het leer van uw laarzen veel te verduren.

BEVO-tent

Er is op het kamp een BEVO-tent (SMV-tent) opgebouwd. Deze is voor eenieder out of bounce (verboden toegang).

Den Haag, 12 augustus 1994.

DEELNAME LUCHTMACHT OPERATIE PROVIDE CARE

De Koninklijke Luchtmacht levert een belangrijke bijdrage aan de internationale hulp voor de Rwandese vluchtelingen in de regio Goma (Zaire). Aan de operatie 'Provide Care' nemen sinds 29 juli in totaal 40 militairen van de luchtmacht deel. In totaal zijn 105 militairen van marine-, land- en luchtmacht uitgesonden. Dit detachement staat onder leiding van Luitenant-kolonel A.N. van de Graaf van de Koninklijke Luchtmacht. Het luchtmachtpersoneel is afkomstig van verschillende onderdelen en bestaat voornamelijk uit artsen, verpleegkundigen en chauffeurs. Het detachement ondersteunt verschillende hulporganisaties ter plekke. Met name wordt nauw samen gewerkt met Médecins Sans Frontières. Ook helpen de Nederlandse militairen een Israëliësch detachement dat een veldhospitaal in het gebied heeft opgezet met Nederlandse steun. De Nederlandse militairen zijn voor een periode van vijf weken uitgesonden.

Voor het luchttransport zijn een Antonov 124 en een Boeing 707 ingehuurd. Hiermee zijn tot nu toe meer dan 450 ton aan hulpgoederen vervoerd. Al vanaf 19 juli dit jaar vliegt de Hercules van de luchtmacht naar Afrika. Naast het transport van hulpgoederen en personeel van Defensie vervoert de luchtmacht-Hercules ook hulpgoederen en hulpverleners van andere organisaties die betrokken zijn bij de hulpacties in het gebied.

Huidige situatie

Op woensdag 10 augustus bracht een Antonov vrachtvliegtuig 85 ton aan goederen, waaronder een aantal tenten, vier watercannauto's en grote hoeveelheden medisch materiaal. Het Nederlandse detachement heeft met dit materiaal het kamp van Masisa in Mugunga en het Israëliësch kamp in Goma uitgebreid. De samenwerking tussen de Nederlandse militairen en de civiele hulporganisaties verloopt goed. De basiskampen van het detachement bevinden zich in Goma en Katale. Het gebied ligt op een hoogte van ongeveer 1500 meter. De temperatuur is gemiddeld overdag 25 tot 30 graden Celsius en 's nachts teruglopend tot 16 graden. Momenteel is er door de droogte veel stof. Over ongeveer vijf weken begint het regenseizoen.

Uitgever: Luchtmachtvoorlichting, Kalvermarkt 38,
postbus 20701, 2500 GS Den Haag, Tel 070 - 318 8374.

Vrijdag 12 Augustus 1994

Zo, vrijdag. De eerste hele week zit erop. Vandaag wordt de douche afgebouwd. Tegen 14.30 uur is hij klaar en kunnen we proefdraaien. Meteen zelf maar even douchen. Ondanks dat we alleen koud water hebben, is het een zaligheid. We hadden al een éénpersoons douche, maar dat was voor ons team van 100 man een beetje weinig. Nu hebben we in een boogtent er even 6 douches bijgemaakt. Twee houden we in reserve in verband met eventuele defecten. 's-Avonds mochten we zomaar 3 minuten naar Nederland bellen via de SATCOM. Heerlijk om de stemmen thuis even te horen. Het was wel even een verrassing. Eén van onze tentgenoten hoest 's-nachts nogal en gaat naar de dokter. Vraagt de dokter of hij overdag ook zo hoest en of hij rookt. De eerste vraag wordt ontkennend en de tweede bevestigend beantwoordt, waarop de dokter adviseert om 's-nachts wat meer te gaan roken.

Zaterdag 13 Augustus 1994

De volgende morgen staan we vroeg op. Op het terrein van het Israëliisch veldhospitaal zijn nu een aantal tenten voor de Nederlanders neergezet om hier een verpleegafdeling in te richten. Wij gaan hier de verlichting aanleggen en een diesel plaatsen. Dit neemt de hele dag in beslag. Er gaan hier een arts en 4 verplegers werken. Meer is niet nodig, want voor elke patiënt is er een familielid aanwezig die de niet-medische-verzorging van de zieke regelt. Bij terugkomst in het kamp blijkt er al druk gebruik gemaakt te worden van de douches. Er is ook post. Hoera !! Tegen 22.00 uur gaan we bij het geluid van regen op het tentdak lekker slapen. Onze tent is in ieder geval droog. Ben benieuwd hoe het met de nadere tenten is.

Zondag 14 Augustus 1994

Zondagmorgen is eerst een rustig begin. Vandaag weinig te doen, het is per slot van rekening zondag. We hebben via Artsen-zonder-Grenzen twee tanks van elk ongeveer 500 liter inhoud te pakken gekregen. Nadat we er kranen in gemonteerd hebben wordt er één bij de latrines en één bij de schuifelbak geplaatst. Op een fundering van ongeveer 50 centimeter hoog geplaatst en gevuld met water zijn het een ideale manier voor het wassen van de handen te zijn. Veel beter dan het geklungel met de bekende zwarte waterkannen. Ik ben blij dat we zoveel Gardena spullen gekregen hebben. Zonder moeite kunnen we met een slang de vaten vullen. Rond 14.30 uur gaan we nog even op stap naar het vliegveld om een "nieuwe" diesel op te halen en deze naar een ander en beter te bewaken opslagterrein te brengen. De rit door Goma geeft ons een idee hoe de stad er vroeger heeft uit gezien. Brede boulevards, grote gebouwen, echt koloniaal. De stad moet onder de Belgen best mooi geweest zijn. Nu is alles vervallen en verwaarloosd. We leveren de diesel af en zijn rond 17.00 uur weer terug in ons kamp. Om 20.00 uur werd er een kerkdienst (te velde) gehouden. Als we naar bed willen, grote hilariteit. Er dacht iemand dat hij een flesje neusdruppels te pakken had en spoot dit in z'n neus. Het was echter muggenolie. Het had dan ook niet het beoogde effect. Gelukkig spoelde hij snel z'n neus en keel zodat er geen schade kon worden aangericht. Een bezoek aan de dokter-van-dienst sloot het incident af. Er werd geen schade aan het reukorgaan verwacht. Wel aan het ego van de betrokkene.

Maandag 15 Augustus

De maandag beginnen we met het aanleggen van verlichting op een opslagterrein van Artsen-zonder-Grenzen in Goma. Hier worden ook de watertransportauto's geparkeerd. Verder gebeurt er vandaag weinig. 's-Avonds moet iedereen om 19.30 uur bij de vlaggenmast verschijnen in verband met een toespraak van de commandant. Op dat

moment raast er een fikse onweersbui over de omgeving. Bliksem slaat links en rechts rond het kamp in. Af en toe hoor je het zelfs sissen. Na de bui gaat de toespraak gewoon door. We krijgen een verhaal te horen over het dreigingplaatje hier in de omgeving. Dit naar aanleiding van de vele schietpartijen, zelfs rond "onze auto's". Het komt er op neer dat het meer lijkt dan dat het is. Het schieten is een zaak die onder de lokale bevolking en onder de Rwandese vluchtelingen plaats vindt. Niets is tegen de hulpverleners gericht.

Dinsdag 16 Augustus 1994

Vandaag, dinsdag, ben ik vroeg wakker. Lekker rustig wassen, aankleden en ontbijten. We gaan straks eerst naar het Israëliësch hospitaal om daar in "onze" afdeling wat spullen aan te sluiten. Het is behoorlijk warm en het voelt vandaag drukkend aan. Eerst moeten we een paar personen op het vliegveld afzetten, daarna diesel aftanken en aan het werk met de elektra. Ook installeren we nog even een diesel bij Unicef in Goma. De elektriciteitsvoorziening in de stad is erg onregelmatig. Daar bij Unicef een aantal grote koelers staan die gevuld zijn met entvloeistoffen voor vaccinatieprogramma's, zijn ze niet zo blij met deze situatie. Of "wij" even iets kunnen doen. Toch fijn als je de beschikking over zoveel apparatuur hebt en een commandant die voortdurend voor "Sinterklaas" mag spelen. 's-Avonds controleren we nog een diesel. Deze wordt morgen naar een post van Artsen-zonder-Grenzen richting Bukavu gebracht omdat daar geen elektriciteitsvoorziening meer is. De generator is er gestolen.

Woensdag 17 Augustus 1994

Om 07.00 uur worden we wakker gemaakt. We moeten zo snel mogelijk naar een missiepost om daar middels een pomp de waterreservoirs te vullen. Snel wassen en aankleden, spullen bij elkaar zoeken en weg. Ter plaatse blijkt dat het reservoir ongeveer 8 meter hoog is opgesteld. Snel een Gardena-pomp aangesloten en pompen maar. We worden rond koffietijd getrakteerd op een zalige bak koffie en brood met echte kaas !! Wat een verwennerij. Tegen het middaguur zijn we klaar. We mogen echter niet vertrekken. De pater wil dat we eerst met hem de lunch gebruiken. Nou dat hebben we geweten. Eerst spaghetti Bolognese, dat een punt Pizza en tot slot Patat met bloemkool en een stuk vlees. We konden allemaal wel rollen. Na veel bedankjes van de pater, hij had geen vers water meer gehad sinds in maart de waterleiding uitviel, gaan we weer op stap. Eerst naar Memisa. Hier moeten we een opslagplaats bekijken waarvan het dak bijna instort. Ook hier moeten we aan de slag. Dit is onbegonnen werk. Het dak bestaat uit een lap plastic waaronder wat latten aangebracht zijn om het omhoog te houden. Na de regenbui van vanmiddag, het hoosde, zakt het "dak" aan alle kanten door. Wij adviseren om bij Lt-Kol de Graaf een verzoek in te dienen voor een boogtent. Dan kunnen de goederen goed met oog op het naderend regenseizoen, droog worden opgeslagen. Na de klussen van vandaag gaan we de pomp van de KL-douche-installatie eens bekijken. Deze heeft veel meer capaciteit en kan dus veel beter gebruikt worden dan onze Gardenapompen. Hij kan morgen meteen getest worden, want er is al een verzoek om bij een klooster de reservoirs te vullen.. 's-Avonds barst er een onweersbui los. Deze houdt een paar uur aan. Zeer zeker, het regenseizoen nadert. Er zijn zelfs al droogtenten gebouwd om de was te drogen. Kan nog wat worden.

Donderdag 18 Augustus

Donderdagmorgen er weer vroeg uit. Eerst de stad in om tweetaktolie te kopen, anders kan de pomp niet gestart worden. Dat kost ons US\$ 10,==. Bij het klooster blijkt dat deze manier

van pompen prima werkt en tegen lunchtijd zijn we weer terug. We hebben de vier reservoirs van het klooster gevuld. 's-Middags gaan we er met een watertransport op uit. We gaan 2 tankwagens de omwonenden van de missie in Goma van water voorzien. Wat een drukte. Iedereen komt met emmers, kannen, vaten, het maakt niet uit wat, als er maar water in kan, aanlopen. Normaal schenken is er niet bij, iedereen, wij ook, is in een mum van tijd doorweekt. Maar de stemming is opperbest. En hij blijft zo, zelfs als er achter de huizen, waar wij voor staan, wordt geschoten. Drinkwater is belangrijker. Als we tenslotte weer in het kamp aankomen, is het al donker. Na een vermoeiende dag is het weer goed slapen.

Vrijdag 19 Augustus 1994

De vrijdag is een klungeldag. We zijn hier nu twee waken. We plaatsen wat extra verlichting achter de Nederlandse tenten van het veldhospitaal. De mensen voelen zich 's-nachts niet veilig omdat er regelmatig vlak achter het hospitaal wordt geschoten. We vullen de water-tanks voor het handenwassen weer en houden ons verder rustig.

Zaterdag 20 Augustus 1994

Op zaterdag zal er voor onze familie een familiedag gehouden worden in Oirschot. Hierbij zal geprobeerd worden om langdurig een telefoonverbinding tussen Oirschot, Goma en Katala open te houden. Iedereen is opgedragen om op het kamp te blijven. Het geheel moet om 10.00 uur gebeuren. Als er om 13.00 uur nog niets is geregeld, gaan wij er op uit. We hebben een afspraak lopen om bij Memisa een boogtent op te zetten, en ze wachten op ons. Ter plaatse blijkt dat handig genoeg het tentzeil naar hun vluchtelingenkamp gestuurd is. Dus... geen tent bouwen. Dan maar snel de diesels controleren. Bij de Israëliërs blijkt dat zij vooruitlopend op hun vertrek al begonnen zijn met het afbreken van tenten. Ook de tenten die eerst door de Nederlanders werden gebruikt liggen al plat. Alleen jammer voor de Duitse hulporganisatie die de zaak had overgenomen. Hun patiënten lagen nu in de open lucht in het gras. In het kader van de hulpverlening werd ook veel spul weggegeven. Nu waren het tenten om hier de nood te lenigen. Snel een paar tenten opzetten en meteen verlichting erin. Konden ze weer verder en de zieken lagen weer beschermt. Toen we weer terug in het kamp waren, bleek dat het contact met Nederland gelegd was. Alleen zat een deel van het kamp zonder licht, omdat door overbelasting de zekeringen waren doorgebrand. Vier strijkijzers op één groep is te veel. Tegen de tijd dat we het probleem hadden opgelost was de telefoonverbinding al verbroken. Gelukkig was er 's-avonds weer post. Hadden we toch wat. Alleen wat jammer. Het waren de postzakken die we zelf weggestuurd hadden. Ze waren niet verder gekomen dan het vliegveld. Ook kreeg de GU een uitnodiging om donderdag 25-08-'94 bij Memisa te komen eten. Best een goed vooruitzicht.

Zondag 21 Augustus 1994

Ondanks dat het zondag is, om 06.00 uur eruit. Er moeten vrachtauto's gelost worden, want er is weer een vliegtuig binnen. Na twee auto's eerst pauze. Iedereen is drijfnat van het zweten. Tegen 12.00 uur zijn Sm.Gerit Hop en ik het zat. We gaan naar de Israëliërs om de diesel te controleren en .... om te eten. Vers voedsel, rijst met paprika's, vlees en saus. Heel wat beter dan blikvoer. Na terugkomst in het kamp watertanks vullen. Dan er weer op uit. Naar een weeshuis om te bekijken of we daar wat aan de verlichting kunnen doen. Hier sterven elke nacht een paar kinderen, omdat de verzorging 's-nachts niet goed kan worden uitgevoerd. Het weeshuis stelt niet veel voor. Een woonhuis, zonder enig lichtpunt, met een aantal tenten er omheen. Dit alles staat onder toezicht van Unicef. Wat we ook gaan doen voor de verlichting, alles is een verbetering. Rond 16.00 uur zijn we weer terug in het kamp. We zoeken vast spullen bij elkaar tot het te donker wordt. Sgt.1 Marcel v/d Berg en Kpl.1

Duc Nuyen zijn vandaag naar Katale geweest omdat er een diesel kapot zou zijn. Hij zweet alleen wat olie, verder is er niets aan de hand. Na een rustige avond, met een kerkdienst, vrij vlot weer slapen. Dat is in ieder geval iets waar ik geen problemen mee heb.

Maandag 22 Augustus 1994

Maandag, Lariamdag. Ik moet iedere week op maandag een Lariampil slikken tegen Malaria. Vaste prik dus. Door de bijwerking van dit medicijn is het iedereen na het innemen van die pil toegestaan zich enigszins vreemd te gedragen. Je kunt gaan hallucineren, kortaangebonden raken, agressief gedrag is mogelijk, al met al, elke vorm van vreemd gedrag is dan acceptabel. (Nooit iets van gemerkt) Vandaag gaan we de verlichting bij het weeshuis aanleggen. Er staat nog een generator tussen de opgeslagen spullen bij het Israëliësch ziekenhuis. Meteen hier even eten, ha, ha. Kip met macaroni en allerlei groentesalades. Zalig. Vervolgens snel naar het weeshuis en aan het werk. Het zit af en toe wel wat tegen, omdat er kabels moeten worden ingekort, maar om 16.30 uur hangt het meest noodzakelijke. De rest doen we morgen. Als we de diesel starten en de lampen gaan voor het eerst aan, staan er ongeveer 300 kinderen te applaudisseren en beginnen de dansen en zingen. Een prachtig gezicht. Zij hebben licht en wij gaan naar ons kamp. Tijdens de routineregenbui, van 18.00 uur tot laat in de nacht, valt plotseling al het licht uit. Kortsluiting. Na een kort onderzoek blijkt dat de stopcontacten voor de strijkijzers open en bloot in de regen liggen. Ze zijn volgelopen omdat onze lokaal personeel de deksels niet hadden gesloten. Snel afgekoppeld en de zaak gereset. Het blijkt nu ook dat een deel van de tenten niet helemaal waterdicht zijn. Da's pech!!. Wij zijn lekker droog.

Dinsdag 23 Augustus 1994

De volgende morgen vertrekt er om 05.00 uur een transport met medicijnen naar Bukavu en Uvira. Dit zijn twee steden verder naar het zuiden Zaïre in. Marcel v/d Berg gaat (na loting) als GU-man met hen mee. Zelf kom ik er tegen 07.00 uur uit. Voordat we de klus bij het weeshuis afmaken willen we eerst van de nachtploeg weten of er nog veranderingen nodig zijn. Tegen 08.30 uur komen ze binnen. Er wordt alleen om een lichtpunt bij de toiletten gevraagd, verder is alles perfect. Ze klagen dat wij met onze verlichting het werk van de artsen overbodig gemaakt hebben. De lokale verzorgers in het weeshuis kunnen met onze verlichting zelf het werk wel af. Voordat we echter op stap kunnen, worden we naar Goma gestuurd. Daar staat vlak bij de waterzuivering een Daf met pech. Het blijkt dat de bouten in de aandrijfjas vlak bij de versnellingsbak zijn afgebroken. De auto kan niet vooruit en niet achteruit. We zien kans om er toch een paar boutjes weer in te krijgen en weten de auto naar de opslagplaats van Artsen-zonder-Grenzen te krijgen. Meteen daar de diesel gecontroleerd en afgetankt. Daarna naar het weeshuis om de verlichting af te maken. Geen probleem meer. We gaan ook nog even op souvenirjacht. Voor de kleinste dingen is de vraagprijs meteen US\$ 20,==. En dan maar afdingen. Best leuk. Alleen niets leuks gevonden. Dan gaan we nog even naar het zuiden, naar het kamp van Memisa. Dit is ook een geweldig groot kamp. Het verschil met het kamp Katale is dat er hier veel meer Rwandese militairen rondlopen, waarvan sommige zelfs bewapend zijn. Dit geeft niet bepaald een veilig gevoel. We blijven niet lang en keren al snel weer om naar ons eigen kamp. Hier krijgen we 's-avonds allemaal onze badge uitgereikt. Een cadeau van de Cdt. Vlb Woensdrecht. Verder een rustige avond.

Woensdag 24 Augustus 1994

Dag 20. Vandaag zoeken we alle reserveonderdelen van "onze diesels" bij elkaar. Deze worden overgedragen aan Artsen-zonder-Grenzen. Het is een hele klus, want door

tijdgebrek is niets logisch opgeborgen. We moeten het overal vandaan zoeken. Ook verzamelen we alle electropullen. Dit komt goed uit. 's-Middags moeten we met Kap. v/d Wal naar een weeshuis dat door de kerkelijke organisatie ADRA (Adventists Development and Relieve Agency) wordt bestuurd. Ook hier wordt verzocht om enige verlichting aan te brengen. Er wordt gevraagd om vanuit het woonhuis en keukenhut, een zusterent en een latrine van verlichting te voorzien. Het wordt een lastige klus. Omdat de grond uit lavarotsblokken bestaat, moeten we een stuk van ongeveer 30 meter overspannen. Als de kabel op de grond zou liggen zou deze binnen de kortst mogelijke tijd kapotgereden worden door waterwagens. Dan maar de lucht in. Er was geen andere oplossing. Klimgordeltje om en de (Zairese) elektriciteitsmast in. We krijgen de klus niet af, en gaan tegen 16.30 uur mee maar voldaan terug naar ons kamp.

Donderdag 205 Augustus 1994

De volgende dag gaan we na een onrustige nacht , tegen 10.00 uur pas op stap. Er is vannacht behoorlijk geschoten, zelfs zoveel dat het me wakker hield. We gaan eerst van de diesel bij het weeshuis van Unicef olie verversen. Daarna gaan we weer naar ADRA om het werk af te maken. Rond 12.30 uur zijn we voor de lunch weer terug in ons kamp. Na het eten gaan we weer op stap, nu om de andere diesels af te tanken en te controleren. Als we bij de opslagplaats van Artsen-zonder-Grenzen zijn, wordt hier vlak in de buurt plotseling hevig geschoten. Een echt vuurgevecht zo te horen, zelfs met automatische wapens. Als een speer inpakken en wegwezen. Op naar het Israëliësche kamp. Onder weg worden we door Jan van Vliet aangehouden. Van hem horen we dat er ook bij het vliegveld wordt geschoten. Jan gaat verder om te kijken waar al onze auto's zijn, wij gaan snel naar het veldhospitaal. Hier is alles rustig. Snel kijken we de diesel na en vullen de tank. Daarna gaan we snel naar het kamp. Wassen en douchen, en een schoon uniform. We zijn voor vanavond uitgenodigd voor een etentje bij Memisa. Uit voorzorg (en ervaring) gaan we toch maar eerst hier eten. Tegen 18.30 uur vertrekken we. Na hier en daar wat mensen opgepikt te hebben zijn we rond 20.00 uur bij het veldhospitaal. Onder weg genieten we van de aanblik van de vulkaan. Z'n top is vanavond prachtig rood. Bij het hospitaal krijgen we te horen dat er voor Goma een uitgaansverbod geldt. Dit door de onregelmatigheden van vanmiddag. Ons etentje gaat dus NIET door. Dan maar terug naar het kamp. Toch maar goed dat we tevoren wat gegeten hebben. Als we terug zijn worden we bijeen geroepen. Het blijkt dat bijna al ons personeel teruggeroepen is naar het kamp. Alleen de mensen in het veldhospitaal en de mensen van Move-Com zijn niet teruggeroepen. (Move-Com zijn de mensen die de vliegtuigen afhandelen op het vliegveld). Dit is gebeurd wegens de schietpartijen en de gespannen situatie in Goma. Een verdere reden is het bericht op Radio Nederland Wereldomroep dat wij het zo moeilijk hebben hier in Goma. Na nog wat kletsen gaan we naar bed. Volgens verhalen schijnt tijdens de gevechten van vandaag een lid van de Presidentiële Garde gedood te zijn. Ben benieuwd wat dit gaat betekenen. Ook heeft een transportteam van ons een kind onder de wagen gekregen. Ze hadden het ondanks opletten en voorzichtig rijden niet eens gemerkt en werden gewaarschuwd door een achter hen rijdende auto van een hulporganisatie. Dit is een behoorlijke domper, ook voor de niet-chauffeurs. Verder blijft het rustig vannacht.

Vrijdag 26 Augustus 1994

Rond 06.00 uur wordt ik wakker van een luide klap. Zeker weer een visser die met granaten aan het vissen is. Dan volgen er schoten uit automatische wapens. Het klinkt alsof het in de buurt van het ziekenhuis is. Als we met een aantal mensen buiten de tent staan, zien we dat met een speedboot met twee Gardisten, drie bootjes met vissers worden leeggehaald. De mensen worden meegenomen, de boten aan hun lot overgelaten. Een half uurtje later horen

we nog een salvo van een machinegeweer. Als we later die dag aan onze lokale medewerkers vragen of zijn er iets van gehoord hebben, horen we dat de zes mensen zijn doodgeschoten wegens een inbraak in het Israëlische kamp. Door een tekort aan transportmiddelen, duurt het tot de middag voor we onze vaste ronde kunnen maken. Bij het Unicef-weeshuis instructie gegeven over start-, stop- en onderhouds procedures van de diesel. Toch wel moeilijk, in het Frans, maar het lukt (hopen we). De andere diesels worden nog afgetankt. Daarna nog wat toeren door de stad. Verder houden we ons rustig. Later horen we dat er bij Memisa, in Kimboemba, rellen zijn uitgebroken, omdat er naar verluide Tutsi-spionnen in het kamp zouden zijn. Er wordt geëist dat ze worden uitgeleverd. De hulpverleners zijn teruggetrokken, om niet in het conflict betrokken te raken. Als er spionnen zijn, is hun lot bekend. Ze zullen vermoord worden. Maar dat horen we dan morgen pas. 's-Avonds wordt er vlak bij ons kamp geschoten. Er was bij Care een opstootje ontstaan. Lokale bevolking wilde langs komen. Om te kijken of er iemand thuis was, werden er wat "steentjes" tegen de ramen gegooid. Er was dus iemand thuis, en die vond deze manier van aanbellen niet leuk. Even later werd middels wat schoten, door de Presidentiële Garde, de menigte verspreid. Verder bleef alles rustig. Om 22.00 uur moeten we het slot van de bungalow nog even repareren. De sleutel kan er niet meer uit en de deur kan niet meer op slot gedraaid worden. Zo gebeurd, en dan plat.

Zaterdag 27 Augustus 1994

De laatste week breekt aan. Het is weer zaterdag. Heerlijk geslapen. Het is de hele nacht rustig geweest. Vanmorgen grote schoonmaak. Alles luchten en wassen, inclusief m'n eigen persoonsje. Na het middageten nog even diesels aftanken en in de stad nog wat rondkijken voor souvenirs. Wat een prijzen. Voor de kleinste dingen beginnen ze met een gerust hart meteen US\$.20,00 te vragen. En afdingen lukt niet altijd meer, want er zijn genoeg idioten die meteen de vraagprijs betalen. Om 16.00 uur zijn we weer terug in het kamp. Er werd vandaag post verwacht. Deze zou via Kigali in Rwanda komen en meegebracht worden door een transport van Artsen-zonder-Grenzen. Maar ja, pech, ze komen morgen pas. Ook ons transportdetachment richting Uvira komt morgen pas aan. Ze zitten nu op twee uur rijden bij ons vandaan, maar moeten daar uit veiligheidsoverwegingen eerst de nacht door brengen.

Wij, de GU, moeten plotseling van alle apparatuur de technische gegevens bij elkaar halen en op schrift zetten. De reden is dat de Firma Heineken voor z'n brouwerij in Kigali alles zo wil overnemen. Ze hebben daar zelf niets meer, alles is vernield of gestolen. Ze kunnen alles gebruiken, generatoren, auto's, waterwagens, zelfs de keukenwagen. Ik ben benieuwd, want als we terug gaan naar Nederland, zou dat een hoop werk schelen. Als we de diesel willen aftanken, krijgen we te horen dat we zuinig dienen te zijn met de dieselolie, omdat er niets meer gekocht kan worden. Dit kan nog wat worden. Het heeft iets te maken met het opduiken van valse dollarbiljetten. De grote coupures (die wij natuurlijk hebben) worden niet meer vertrouwd. In ieder geval, nog 1 week. Ik krijg nog even m'n laatste prikken. Nu heb ik alles gehad. Later nog een paar schoten in de verte. Niets van belang.

Zondag 28 Augustus 1994

Slecht geslapen vannacht. Alles doet me pijn. Ik voel me belazerd. Om 04.00 uur wakker en niet meer kunnen slapen. Dan maar eruit. Ik heb waarschijnlijk last van de injecties van gisteravond. Maar rustig aan doen. Tegen 12.00 uur komt onze expeditie naar Uvira terug. Alles en iedereen zit dik onder het stof en is bek af. Wat een gezicht. En er zijn heel wat verhalen te vertellen, over hoe mooi de trip het was, de ontvangst door de Zaïrese bevolking en alle andere belevenissen. Zelf gaan we er na het eten tussen uit om onze vaste ronde weer te maken. Best leuk om elke dag de stad in te moeten. 's-Avonds een officieel welkom

voor onze mannen van het transport. Daarna kunnen we onze aankomst in Goma op een videoband bekijken. Tegen 21.30 krijgen SM. Hop en ik te horen dat we morgen voor minimaal twee dagen naar Katale moeten in verband met de opbouw van een nieuw ziekenhuis. Wat de klus precies inhoudt zien we morgen wel. Ik voel me nog steeds belazerd en ga plat.

Maandag 29 Augustus 1994

Om 08.00 uur wakker geworden. Ze hebben me laten slapen. Ik voel me weer kiplekker. Snel wassen, aankleden en een ontbijt. Ik krijg nu te horen, dat we in het oude ziekenhuis van Katale de verlichting moeten afbreken, en de zaak weer moeten opbouwen in het nieuwe ziekenhuis. Marcel v/d Berg blijft in het kamp op na de trip wat uit te rusten, Duc Nuyen gaat watertransporten rijden, dus Gerrit Hop en ik gaan naar Katale. Na het pakken van onze uitrusting en nog zo veel mogelijk verlichtingsspullen bij elkaar gezocht te hebben, gaan we tegen 11.00 uur op stap. We gaan met een Unimog. Eerst even onze ronde langs de generatoren in Goma, en dan via Kitumba en Rugari op weg naar Katale. Hier komen we rond 15.00 uur aan. Vandaag gebeurt er nog niets. Morgen gaan we pas aan het werk, tegelijk met het verhuizen van de zieken. We krijgen echter het verzoek om de locatiemanager van Artsen-zonder-Grenzen naar Rutshuru te brengen, een dorp ongeveer 25 kilometer te noorden van Katale. Een pracht trip. Je verlaat de regio met de vluchtelingen en komt in het echte Afrika terecht. De trip voert ons via bochtige wegen langs ravijnen en langs palmen en bananenbossen naar een heel mooi bergdorp. Hier hebben ze een vergadering bij de Ierse hulporganisatie "Concern". Wij moeten hier wachten tot het afgelopen is. Geen probleem. Thee drinken en brood met kaas eten. Rond 17.30 uur gaan we weer op de terugweg. Het laatste stuk voert ons door een erg donkere wereld. Geen straatverlichting en wegmarkering. Zoek het maar uit. Af en toe lopen er mensen langs de weg. Je ziet ze pas op het laatste moment. Ik ben blij als we rond 18.30 uur terug zijn op de plantage van Artsen-zonder-Grenzen. Lekker opruimen met een warme douche, en een warme maaltijd, spaghetti, maakt dat we er weer tegen kunnen. Onder het genot van een pilsje volgt een ontspannen avond, met zang en muziek van een Australische medewerker van Artsen-zonder-Grenzen. Tegen 22.00 uur gaan we plat.

Dinsdag 30 Augustus 1994

Zo, het is weer dinsdag. Vandaag zouden we de laatste post kunnen inleveren. Maar, omdat wij in Katale zitten, wij dus niet. In ieder geval, om 06.00 uur zijn we eruit. Na het ochtendritueel, gaan we er op uit en tegen 08.00 uur zijn we bij het nieuwe ziekenhuis. Nog even snel de boel bekijken. Gisteren hadden we geen tijd meer. Het is een complex van 27 tenten, mooi opgesteld, alles ziet er goed georganiseerd uit. Dan snel naar het oude ziekenhuis, om daar de boel te demonteren. Een Rwandese medewerker van Artsen-zonder-Grenzen, Eduard, zal ons helpen. Het afbreken/demonteren gaat snel. Rond 10.00 uur hebben we alles en gaan we via de plantage naar de nieuwe locatie. Hier wordt het toch een zaak van passen en meten. De tenten staan net iets te ver uit elkaar, zodat de kabels net niet lang genoeg zijn, of juist te lang zijn. Om 12.00 gaan alle westerse hulpverleners naar de plantage voor de lunch. Wij passen ons wel aan. Best lekker, een warme lunch. Om 13.45 uur gaan we weer terug. We worden alleen door een fikse onweersbui gestoord, maar tegen het eind van de werkdag, 16.00 uur, zijn de eerste 7 tenten van verlichting voorzien en aangesloten op het aggregaat. Dit zijn de belangrijkste tenten zodat er 's-nachts in ieder geval verzorging kan plaats vinden bij de kinderen en de zwaarste zieken. De rest gaan we morgen bekijken. Om 17.30 uur zijn we weer terug op de plantage. Na een warme douche eerst stoom afblazen/kletsen/bijkomen onder het genot van een pilsje. Na het eten nog even

klutsen, dan een werkverslag maken over de tot dusver uitgevoerde werkzaamheden en verbruikte materialen.

Vandaag zijn ook de ongeveer 300 patiënten met behulp van de Nederlandse auto's en personeel overgebracht. Dat daarbij ook nog een zelfde hoeveelheid familie van de patiënten moest worden overgebracht, maakte de verhuizing behoorlijk massaal. Vanaf 07.00 tot 11.00 uur is er continu met 5 vrachtauto's heen en weer gereden, toen was de klus geklaard.

Verder is het rustig vanavond. Omdat we de klus nog niet helemaal af hebben, gaan we morgen verder. We krijgen dan ook bezoek van Luitenant-generaal v.Kolsteren, Commodore Van Dillen en Luitenant-ter-zee Houtman, de drie mensen die deze hele operatie leiden.

Woensdag 31 Augustus 1994

Vandaag gaan we om 07.30, na het ontbijt weer op stap. Eerst gaan we Eduard oppikken in het vluchtelingenkamp, daarna rijden we door naar het ziekenhuis, Katale 2. We hangen nu de rest van de verlichting op, alles wat we nog hebben. Als we alles weggewerkt hebben, is het 10.30 uur. En net op dat moment komt het hoge bezoek aan. Het kon niet op een beter moment, omdat het werk gedaan is. We staan behoorlijk in de belangstelling. Er worden heel wat vragen op ons afgevuurd. Maar dan komt toch wel de belangrijkste, of we genoeg spullen hebben. Nee natuurlijk, omdat een deel van het ziekenhuis het nog zonder verlichting moet stellen. Er wordt nu meteen beslist dat we er nog 4 kisten met verlichtingsarmaturen bij krijgen. Daarna volgt de verdere rondleiding door het ziekenhuis. Wij gaan door met ons werk. Er zijn nog twee rollen kabel, zodat we te korte kabels nog kunnen verlengen/vervangen. Niet te geloven, maar toen we na de lunch, om 14.00 uur weer aan het werk wilden gaan, werden we verrast door twee man in een Landrover met daarop de 4 beloofde kisten. Ze kwamen in opdracht van de generaal de kisten even afleveren. En ze brachten nog iets, post !! Eerst even de post doorbladeren, want dat is toch wel het minste. Daarna weer aan het werk. We hebben nu nog zoveel te doen, dat we zeer zeker vandaag niet alles afkrijgen, maar we doen ons best. Om 17.00 uur gaan we weer moe, maar voldaan terug naar de plantage. Vanavond vroeg plat.

Donderdag 1 September 1994

Zo, donderdag. We gaan er weer fris tegen aan. Om 09.00 uur zijn we weer op onze stek. Zonder veel problemen worden de laatste tenten van verlichting voorzien. Om 11.00 uur zijn alle 27 tenten van licht voorzien. Dit zijn dan enkele, dubbele en zelfs driedubbele tenten. Meer kunnen we niet doen, alles is gebruikt. Gelukkig is door het gebruik van "spaarlampen" het maximum vermogen van de generator nog niet bereikt, zodat in een later stadium, als het ziekenhuis volgens plannen wordt uitgebreid, door Artsen-zonder-Grenzen nog meer tenten van verlichting kunnen worden voorzien.

Om 11.00 uur worden we opgepikt door ons medisch personeel dat hier gewerkt heeft. We gaan met 9 man nog een trip naar Virunga National Park maken. Het is een prachtige rit. We zien van alles. Nijlpaarden, antilope's, bavianen, buffels, maraboes, chimpansees, allerhande dieren zijn er te zien. Onder weg stoppen we even voor foto's. Even handen wassen in een beekje. Ja, ja, handen branden. Het blijkt een stroompje te zijn dat vulkanisch water bevat. Kokend heet. In ieder geval zijn we rond 13.00 uur in Rwindi. Dit is een toeristenhotel midden in het natuurpark. Hier eten we even lekker friet met gebakken ei. Om 15.00 uur gaan we weer terug. Het is nu stevig doorrijden om op tijd "thuis" te zijn. Maar als we ongeveer 15 kilometer te noorden van Rutshuru zijn, licht er een auto op z'n zijkant in de berm. We stoppen om te kijken of we kunnen helpen. Er staan heel wat mensen rond de auto. Het blijkt dat er een vrouw met haar dochter zijn aangereden. De vrouw is echter zo

zwaar gewond geraakt dat ze sterft. Hier was niets meer tegen te doen, zelfs niet door de twee artsen die bij ons waren. De dochter is slechts licht gewond. Na radiocontact met de hoofdpst van Artsen-zonder-Grenzen wordt besloten om het meisje samen met 3 familieleden mee te nemen in de richting Rutshuru. Onder weg komt een auto van Artsen-zonder-Grenzen ons tegemoet en neemt onze passagiers mee om ze zo snel mogelijk naar het ziekenhuis te brengen. Wij rijden snel door naar de plantage, want er is 's-avonds een klein afscheidsfeestje voor de Nederlanders georganiseerd. Niet echt een knalfuif, maar wat extra lekker eten, en hapjes en zo bij het drinken. We maken het niet laat, want het is morgen vroeg opstaan en terug naar Goma.

Vrijdag 2 September 1994

Om 05.30 uur eruit, snel wassen en aankleden. Daarna spullen inpakken en om 06.15 uur rijden we. Het is al redelijk druk op de weg. Waar die mensen zo vroeg naar toe gaan is mij een raadsel. Plotseling licht er iets op de weg. Eerst lijkt het een rotsblok te zijn, maar als we dichterbij komen, zien we dat het een mensenhoofd is. Dit moet van de helling naar beneden gerold zijn. In ieder geval gaan we het maar niet uitzoeken. Om ongeveer 08.00 uur zijn we weer terug in ons kamp in Goma. We hebben behoorlijk doorgereden. Ter voorbereiding van ons vertrek naar Nederland wordt vandaag al begonnen met alles inpakken. Ook de privé-spullen. Het enige wat we achterhouden is de slaapzak en de rugzak. De rest gaan op een pallet gereed voor transport naar het vliegveld. Hier zal het met de rest van onze spullen, zoals auto's, keukenwagens, nog wat tenten enz, in een Antonov geladen worden voor transport terug. 's-avonds nog wat rondhangen en om 21.00 uur plat. Er is toch niets meer te doen.

Zaterdag 3 September 1994

Om 07.00 uur eruit. Vandaag wordt de rest van het kamp ingepakt. Als het 11.00 uur is staat er niets meer overeind. De laatste weggeefspullen worden door de nieuwe eigenaars, de hulporganisaties, opgehaald. Het wordt nu erg kaal in ons kamp. Alleen onze "hand"-bagage licht er nog. Dan gaat het ook nog regenen. Gelukkig hebben we nog een stuk zeil. Kunnen we toch nog schuilen, een andere mogelijkheid is onder de bomen kruipen. Er is verder niets meer. Het is nu maar rondhangen. Lt-Kol de Graaf loopt vrolijk te zijn door "ons kamp". Tegen 17.30 uur krijgen we te horen dat hij (na zijn douche in bungalow 69) tegen 18.00 uur zal proberen iets voor ons te regelen in het hotel. Dat terwijl we om 18.30 uur een BBQ in het hotel zullen hebben. Nou ja.... In ieder geval smaakt het eten later best. Het vlees kon echter iets beter doorbakken worden. We kregen een worstje, een kippenbout en een spies. Daarnaast was er patat en diverse salades. En bovenal was er bier. Om 20.00 uur is het feest afgelopen. We worden in vrachtauto's geladen en naar Goma gebracht. Hier is ten behoeve van het achterblijvend personeel een huis gehuurd. Hier brengen we de laatste nacht in Zaïre door. Een deel van de mensen slaapt binnen, een deel onder de veranda, een deel in een paar tentjes en nog wat mensen achter in de vrachtauto's. Zo krijgt iedereen een plaats. Slapen is niet moeilijk, vooral met het vooruitzicht van onze terugreis.

Zondag 4 september 1994.

Om 06.00 uur opstaan en gereedmaken voor vertrek. Eindelijk. Om 07.30 uur gaan we op weg naar het vliegveld. We zullen met een Boeing 737 van Transavia vliegen. Eerst nog even wat wachten om het platform. Er worden nog wat foto's gemaakt, er wordt zelfs nog even een balletje geschopt met een aantal Zaïrese militairen die ook staan te wachten. Om 08.45 uur vertrekken we. We zullen via Entebbe en Khartoum naar Luxor vliegen om daar te tanken. De vlucht zal 4 uur en 10 minuten duren. En dat was voor een aantal mensen lang.

Dat waren de mensen met darmproblemen. Er was waarschijnlijk toch iets aan de hand met ons eten van gisteren. Er stonden voortduren , mensen te wachten om gebruikt te kunnen maken van de toiletten. Na landing in Luxor bleek dat de brandstoftanks gevuld moesten worden en die van de toiletten geleegd. De plaatsten zaten helemaal vol. Dat kan nog wat zijn voor de rest (5 uur) van de vlucht. We vertrekken om 14.00 uur weer uit Luxor en vliegen langs de Nijl naar het noorden. Om ongeveer 15.00 uur verlaten we het Afrikaanse luchtruim en vliegen boven de Middellandse zee. Het toiletbezoek vermindert niet, in tegendeel. Steeds meer mensen krijgen last. We krijgen dan ook instructies mee wat te doen als we weer in Nederland zijn. Naar later blijkt maar goed ook. Eindelijk om 19.10 uur landen we op Soesterberg. Na wat heen en weer gecross over het banenstelsel kunnen we eindelijk onze familie begroeten. Er worden geen speeches gehouden. Ook worden we verwelkomd door Gerard Koekoek en Lt-Kol Vervoort. Al met al, we zijn er weer. Na een welkomstwoord vertrekken we even later naar huis, om daar met de familie de thuiskomst op een gepaste wijze te vieren. We hebben nu twee weken verlof om bij te komen van de spanningen en de druk. Daarna moeten we nog twee dagen naar het CVV te Ossendrecht om daar uitgekeurd te worden. We krijgen er een gedegen medisch onderzoek en moeten allemaal een gesprek hebben met een psycholoog. (Om te zien of we geestelijk problemen hebben).

p.s. Het blijkt de avond van terugkeer in Nederland, dat ook de schrijver dezes darmproblemen heeft. Na het beëindigen van het verlof blijkt dat zelfs het gehele detachement geveld is geweest. Er zijn zelfs mensen wegens uitdrogingsverschijnselen in ziekenhuizen opgenomen. M'n eigen klachten vielen wel mee, maar anderen hebben het goed te pakken gehad. Zo zie je maar, je loop zo maar iets op. Al de tijd in Zaïre opgepast met eten en ontzettend gelet op de hygiëne en niets aan de hand. Een maal rauwkost eten, de salades bij de BBQ, en je hebt iets te pakken. (Ook mensen die geen vlees hadden gegeten werden "geveld").

BEVELHEBBER DER LUCHTSTRUKTACHTEN

Brockhorstlaan 135
Postbus 20703
2500 ES 's-GRAVENHAGE

5 september 1994

Heerliche Sergeant¹ Hoekstra,

Internationale verplichtingen met een hoge prioriteit weerhielden mij ervan U persoonlijk welkom te heten bij Uw terugkeer in Nederland. Graag heet ik U daarom langs deze weg welkom thuis, na een ongetwijfeld zeer enerverend verblijf in Zaïre, onder bepaald moeilijke, wellicht bizarre omstandigheden.

Tijdens Uw verblijf aldaar hebt U niet alleen de Koninklijke Luchtmacht gerepresenteerd, maar vooral de nood helpen lenigen van medemensen in een ellendige situatie. Dat dwingt respect en bewondering af, niet slechts bij mij en de overige collega's van de Koninklijke Luchtmacht, maar in alle sectoren van de Nederlandse samenleving.

Wij zijn blij, dat U heelhuids bent teruggekeerd van Uw in meerdere opzichten zware missie. Ik spreek mijn erkentelijkheid uit en complimenteer U voor het vele goede werk dat inmiddels is verzet en ik verzoek U ook Uw 'thuisfront' in deze erkentelijkheid te betrekken.

H.J.W. Manderfeld
Luitenant-Generaal

Aan:
Sergeant der Eerste Klasse T.A. Hoekstra

NETHERLANDS

Max Euweplein 40
P.O. Box 10014
1001 EA Amsterdam

Tel. 31 20 5208700
Fax 31 20 6205170
Telex 10773
Giro 4054

MEDECINS SANS FRONTIERES
ARTSEN ZONDER GRENZEN

Aan alle militairen betrokken bij
de hulpverlening in Zaïre

Amsterdam, september 1994

Beste *Sgt. I Hoekstra*,

Namens het taam in Goma, het bestuur, de directie en
afdeling Operations van Artsen zonder Grenzen Nederland
willen wij je hartelijk danken voor je bijdrage aan en
inzet voor onze hulpverleningsprojecten in Zaïre. Mede
dankzij jouw persoonlijke inzet zijn duizenden mensen in
leven gebleven, die zonder adequaat ingrijpen zeker
zouden zijn gestorven.

Ook de samenwerking tussen de Artsen zonder Grenzen
medewerkers en de militairen is als zeer positief
ervaren. Met name de sociale contacten buiten het werk om
hebben bijgedragen aan een goede en stimulerende sfeer.
Ook daarvoor onze dank.

.....
Met vriendelijke groet,

J. de Milliano
Jacques de Milliano
Algemeen directeur

Wouter van Empelen
Wouter van Empelen
Emergency Desk manager